

LILLESAND KOMMUNE
Postboks 115
4795 BIRKELAND

Oslo, 19.03.2025

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/8866

Saksbehandler:
Maria Hedenstad

Vedtak i klagesak om klage på vedtak om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann – Lillesand kommune

Vi viser til klagen på Statsforvalteren i Agders vedtak datert 2. mai 2024. Klagesaken ble oversendt fra Statsforvalteren i Agder 18. september 2024.

Vedtak

Miljødirektoratet tar klagen delvis til følge og endrer Statsforvalteren i Agders vedtak.

Vi opphever krav om grenseverdi og overvåking av *E. coli* i tillatelsens punkt 3.2.3.

Vedtaket er fattet etter forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Statsforvalteren i Agder fattet 2. mai 2024 vedtak om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann for inntil 29 000 pe fra Lillesand tettbebyggelse med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. §§ 16, 22 og 40 og forurensningsforskriften § 14-4.

Tillatelsen er gitt til Lillesand kommune for utslipp av kommunalt avløpsvann fra Lillesand tettbebyggelse. Tillatelsen erstatter tidligere tillatelser gitt til Fossbekk, Kjøbmansvik og Høvåg avløpsanlegg. I forbindelse med at kommunen planlegger å overføre utslipp fra to andre anlegg til Fossbekk renseanlegg i 2024 og 2025, søkte de om ny utslippstillatelse for utslipp av kommunalt avløpsvann inntil 29 000 pe fra Lillesand tettbebyggelse. Tillatelsen fra 2012 regulerte kun Fossbekk avløpsanlegg, ikke utslippet fra tettbebyggelsen. Dette ble endret i tillatelsen datert 2. mai 2024.

Kommunalt avløpsvann som oppstår i Lillesand tettbebyggelse skal renses i Fossbekk avløpsrenseanlegg, som har utslipp til Lillesandfjorden og følsomt område. Kommunen søkte om vilkår i tråd med minimumskravene i forurensningsforskriften kap.14.

Klagers argumenter

Klager påklager følgende vilkår i tillatelsen:

Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann

Kommunen mener en tilknytningsgrad på 98 % er svært høyt og at fristen for å innfri et slikt krav innen 2030 er urealistisk. I dag er tilknytningsgraden 91 %. Kommunen ber om at fristen endres til 2040 og at tilknytningsgraden endres til 95 %. Kommunen ber også om at følgende forbehold tas inn: *"Lavere tilknytningsgrad kan aksepteres i områder hvor tilknytning til ledningsnett ikke vil gi miljømessig nytte, kostnadene vil være alt for høye eller det ikke er teknisk mulig"*. Kommunen viser til at det i det nye avløpsdirektivet gir en *"mulighet for individuelle anlegg (IAS) der tilknytning til ledningsnett ikke vil gi miljømessig nytte, kostnadene vil være alt for høye eller ikke er teknisk mulig"*. Kommunen mener det heller ikke er gitt at økt tilknytningsgrad gir en samlet miljøgevinst med tanke på at anleggsarbeider i forbindelse med tilknytninger vil medføre arealinngrep og utslipp. Kommunen ber om at Statsforvalteren gjør en kost-nytte-analyse av økningen i tilknytningsgrad fra 95 % til 98 % for å synliggjøre investeringskostnader i forhold til miljøgevinsten før de gjør et endelig vedtak i saken.

Overvåkingskrav og grenseverdi for *E. coli*

Kommunen mener det fremstår som et krav uten reell hensikt å overvåke utslipp av *E. coli* med prøvetaking annenhver uke fra 1. mai til 31. oktober, samt krav om maksimalt utslipp av 500 *E. coli*/100 ml fra og med 1. juni 2027. Dette fordi grenseverdien ikke vil ta hensyn til fortynning i resipienten og man vil kunne oppnå bedre resultatoppnåelse for tilsvarende sum investerte kroner ved for eksempel å investere i utbedring av overløpspunkter. Kommunen påpeker at bakterieinnholdet reduseres forholdsvis raskt på grunn av fortynning og UV-stråling fra sollys. Gjennom flere år med overvåking av badevannskvalitet har kommunen sett at forhøyede verdier av *E. coli* henger sammen med perioder med mye nedbør og ikke tilført mengde avløpsvann til avløpsrenseanlegget. Dette mener kommunen indikerer at det er andre forhold enn utslipp av rensert avløpsvann som er kilden til redusert badevannskvalitet. Kommunen peker på at krav til badevannskvalitet faller inn under folkehelseloven og forskrift om miljørettet helsevern. Kommunen foreslår at det i stedet stilles krav om risikovurdering av utslippet og utslippspunktet til Fossbekk renseanlegg, inkludert en modellering av utslippet, med en tiltaksplan som skal sikre resipientens hygieniske kvalitet og sikre at brukerinteresser ikke påvirkes.

Statsforvalterens merknader til klagen

Vi viser til Statsforvalterens vurderinger av klagers anførsler i oversendelsesbrevet datert 18.september 2024.

Statsforvalteren anbefaler at Miljødirektoratet tar Lillesand kommunes klage delvis til følge ved å fjerne kravet til overvåking av og grenseverdi for *E. coli*, og i stedet sette vilkår om en risikovurdering av utslippet med en tilhørende modellering. Statsforvalteren vurderer at klagen ikke inneholder nye opplysninger som gir grunnlag for å endre tillatelsens bestemmelser om tilknytningsgrad i tettbebyggelsen.

Miljødirektoratets vurderinger

Klageinteresse og klagefrist

Klager har rettslig klageinteresse jf. forvaltningsloven § 28. Klagen er fremsatt innen utløpet av klagefristen jf. forvaltningsloven § 29.

Lovgrunnlaget

Miljødirektoratet er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Vurdering etter vannforskriften

Det følger av vannforskriften § 4 at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Forurensningsmyndigheten må på bakgrunn av dette vurdere om omsøkt forurensende virksomhet/tiltak kan føre til at oppnåelsen av vannforskriftens miljømål vanskeliggjøres eller at tilstanden i vannforekomsten forringes.

På tidspunktet for oversendelsen av klagesaken til Miljødirektoratet i september 2024, hadde Lillesandfjorden (Vann-nett ID: 0121010500-1-C) moderat økologisk tilstand på grunn av verdiene for turbiditet/siktedyp jf. Vann-nett. Data fra resipientundersøkelse 2020-2021 indikerte eutrofipåvirkning. Fjorden er i middels grad påvirket av punktutslipp fra Fossbekk avløpsanlegg. Etter importering av data fra 2024, endret Lillesandfjorden økologisk tilstand fra moderat til god. De biologiske kvalitetsparameterne for eutrofiering, klorofyll a, makroalger og bunnfauna, har henholdsvis god, svært god og god tilstand¹.

Økningen i utslipp av kommunalt avløpsvann til Lillesandfjorden som følge av at utslipp fra Høvåg RA og Kjøbmansvik RA overføres til Fossbekk, anser vi som liten (henholdsvis 738 pe og 472 pe²). Miljødirektoratet vurderer at tillatelsens rensekrav, henholdsvis 80 % BOF₅ og 85 % KOF_{CR}, samt krav om å inkludere total-nitrogen i måleprogrammet som grunnlag for et ev. senere krav om nitrogenfjerning, er tiltak som vil bidra til å ivareta miljømålet og brukerinteressene til resipienten. Vi kan ikke se at bedre rensing av et allerede etablert utslipp av kommunalt avløpsvann, vil medføre en forringelse eller vanskeliggjøre oppnåelse av vannforskriftens miljømål.

Prinsipper for offentlig beslutningstaking etter naturmangfoldloven

Ved vurdering av om tillatelse etter forurensningsloven skal gis, skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer, og det skal fremgå av avgjørelsen hvordan prinsippene er vurdert, jf. naturmangfoldloven § 7.

Det er registrert ulike fugler med nasjonal forvaltningsinteresse i området rundt renseanlegget og utslippspunktet, deriblant truede arter. I tillegg er området rundt utslippspunktet gytefelt for torsk. Byfjorden utenfor Lillesand sentrum er et regionalt viktig gytefelt. Det er ikke registrert viktige naturtyper i umiddelbar nærhet til renseanlegget jf. Miljødirektoratets Naturbase og Artsdatabankens artskart. Vi vurderer at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å vurdere

¹ [Vann-Nett | Miljøtilstand på vannforekomster i Norge](#)

² Egenkontrollrapportering 2024, Miljødirektoratet

effekten av tiltaket jf. naturmangfoldloven § 8. Føre-var-prinsippet og samlet belastning på økosystemet blir ivaretatt gjennom vilkårene i tillatelsen, jf. naturmangfoldloven §§ 9 og 10.

Vurdering av klagers anførsler

Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann

I tråd med Miljødirektoratets mal for tillatelser til forurensende virksomhet er kravet til oppsamling av kommunalt avløpsvann i tillatelsens punkt 3.1.1 formulert som følger: *"Kommunen skal utarbeide planer for trinnvis økt tilknytning for eksisterende bygninger der tilknytningsgraden er lavere enn 98 %, Planene skal inngå i kommunens helhetlige handlingsplan for avløpsområdet"*. Miljødirektoratet vil understreke at kravet skal forstås som at kommunen må sikre at de har en plan som synliggjør behovet/potensialet for tilknytning i tettbebyggelser der tilknytningsgraden er lavere enn 98 %. Kravet skal ikke forstås som at Lillesand kommune må oppnå 98 % tilknytningsgrad i Lillesand tettbebyggelse innen 2030, slik kommunen påpeker i sin klage. Hensikten med et slikt krav er blant annet å stimulere til opprydding i spredt avløp, og at dette vurderes med jevne mellomrom.

Som kommunen påpeker i klagen, er ikke avløpsdirektivet til hinder for individuelle avløpsløsninger. Forutsetningen er imidlertid at disse løsningene gir en tilsvarende god miljøbeskyttelse. Individuelle avløpsløsninger i en tettbebyggelse omfattet av forurensningsforskriften kapittel 14, skal oppfylle rensekravene i forurensningsforskriften kapittel 14.

Grenseverdi og overvåkingskrav for *E. coli*

Et biologisk rensetrinn som de nye rensekravene vil utløse behov for, vil ifølge en rapport fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø³ fjerne mer enn 90 % av *E. coli* bakterier fra utslippet av kommunalt avløpsvann fra renseanlegget. Ettersom Miljødirektoratet ikke har informasjon om at utslipp av *E. coli* i renset avløpsvann fra Fossbekk avløpsanlegg er til særlig skade eller ulempe for miljø eller helse, mener vi at grunnlaget for å kreve et eget rensetrinn for ytterligere reduksjon i utslippene av *E. coli* bakterier ikke er til stede.

Vi mener heller ikke det er grunnlag for å kreve ytterligere overvåking av innholdet av *E. Coli* bakterier i renset avløpsvann, ei heller risikovurdering og modellering av utslippet, når det ikke foreligger informasjon som tilsier at utslipp av renset avløpsvann er til skade for helse eller miljø.

Som lokal helsemyndighet, har Lillesand kommune ansvar for å sikre at vann som brukes til vannforsyning og bading holder den kvaliteten som fastsettes av Mattilsynet gjennom bl.a. prøvetaking av vannkvaliteten til vannforekomster som utnyttes til formål som dette.

Konklusjon

På denne bakgrunn tar Miljødirektoratet klagen delvis til følge og opphever krav om grenseverdi og overvåking av *E. coli* i tillatelsens punkt 3.2.3. Vi ber Statsforvalteren endre tillatelsen i tråd med vårt vedtak.

³ [Antimikrobiell resistens i avløpsslam og avløpsvann - Vitenskapskomiteen for mat og miljø](#)

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Signe Nåmdal	Signe Nåmdal	Cecilie Kristiansen
avdelingsdirektør	avdelingsdirektør	seksjonsleder

Kopi til:

Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
--------------------------	--------------	------	---------